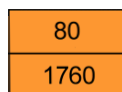
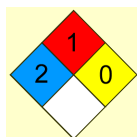

OVA-ohje: Kuparipitoiset suolakyllästeet (C-kyllästeet)

Sisällysluettelo

Synonyymit

1. Ominaisuudet, merkinnät ja käyttö
2. Terveysvaara
3. Vaikutukset ympäristöön
4. Toiminta onnettomuustilanteissa
5. Käsittely ja varastointi
6. Kuljetusmääräyksiä
7. Kirjallisuus

ks. muut oranssikilvet

► Tiivistelmä

Suomessa käytetyt kuparipitoiset suolakyllästeet (C-kyllästeet) sisältävät 10-20 % emäksistä kupari(II)karbonaattia sekä pienempiä pitoisuuksia muita tehoaineita. Osa kyllästeistä sisältää noin 20-40 % 2-aminoetanolia kyllästeen puuhun tunkeutumisen parantamiseksi.

C-kyllästeissä käytettyjä teho- ja apuaineita:

	Kupari(II) karbonaatti, emäksinen	2- Aminoetanoli	Boorihappo	Kvaternääriset ammoniumyhdisteet, bentsyyli-(C12-C16) -alkyyli dimetyyli, kloridit	Bis(N-sykloheksyyli-diatseniumdioksi) kupari	Triatsolit (tebukonatsoli, propikonatsoli, syprokonatsoli)	Morfoliinit (fenpropimorfi)
CAS-numero	12069-69-1	141-43-5	10043-35-3	68424-85-1	312600-89-8	107534-96-3 60207-90-1 94361-06-5	67564-91-4
EY-numero (EINECS-numero)	235-113-6	205-483-3	233-139-2	270-325-2	-	403-640-2 262-104-4 -	266-719-9

Synonyymit

suomi:	C-kyllästeet
ruotsi:	C-impregneringsmedel
englanti:	C impregnating agent
saksa:	C Imprägniermittel

1 Ominaisuudet, merkinnät ja käyttö

1.1 Kuvaus

C-kyllästeet ovat sinertäviä tai sinivihreitä nesteitä, joilla on heikko ominaishaju.

1.2 Yleisiä fysikaalis-kemiallisia ominaisuuksia

Tiheys	1,1-1,3 (vesi = 1)
Sulamispiste	n. 0 ° C
Kiehumispiste	≥ 100 ° C
Liukoisuus	sekoittuu veteen

1.3 Reaktiivisuus

C-kyllästeet voivat reagoida kiivaasti happojen ja voimakkaiden hapettimien kanssa.

1.4 Palo- ja räjähdysvaara

C-kyllästeet eivät ole helposti syttyviä, mutta kyllästeliuos voi palaa kuumennettuna, esimerkiksi tulipalotilanteessa. C-kyllästeliuksen palaessa muodostuu myrkyllisiä kaasuja (mm. typen oksidit).

1.5 Merkinnät

CLP-asetuksen ((EY) N:o 1272/2008) mukaiset varoitusmerkinnät

C-kyllästeiden vaaraluokitus ja varoitusmerkinnät vaihtelevat valmisteen koostumuksesta riippuen. **Seuraavassa on esitetty esimerkinomaisesti yhden C-kyllästevalmisteen (Wolmanit CX-8 N) varoitusmerkinnät:**

Varoitusmerkit

Huomiosana: VAARA

Vaaralausekkeet

H332:	Haitallista hengitettynä.
H302:	Haitallista nieltynä.
H314:	Voimakkaasti ihoa syövyttävää ja silmiä vaurioittavaa.
H361d:	Epäillään vaurioittavan sikiötä.
H335:	Saattaa aiheuttaa hengitysteiden ärsytystä.
H400:	Erittäin myrkyllistä vesielioille.
H411:	Myrkyllistä vesielioille, pitkäaikaisia haittavaikutuksia.
EUH208:	Sisältää polyetyleni-imiiniä. Saattaa aiheuttaa allergisen reaktion.

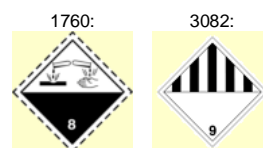
Turvausekkeet

Ennaltaehkäisyyn, pelastustoimenpiteisiin, varastointiin ja jätteiden käsittelyyn liittyvät **turvausekkeet** valitaan valmisteen vaaraluokituksen ja käyttötapojen perusteella.

Kuljetusluokitus ja -merkinnät

Kuljetusluokitus ja -merkinnät määräytyvät kansainvälisten ja kansallisten kuljetusmääräysten mukaan ja riippuvat C-kyllästeen koostumuksesta.

YK-numero:	1760 (SYÖVYTTÄVÄ NESTE, N.O.S.) 3082 (YMPÄRISTÖLLE VAARALLISET AINEET, NESTEMÄISET, N.O.S.)
Kuljetusluokka:	maantiekuljetus: 8 (1760) maantiekuljetus: 9 (3082) merikuljetus: 8 (1760) merikuljetus: 9 (3082)
Pakkausryhmä:	II (1760) III (3082)
Varoituslipuke:	8 (1760) 9 (3082)
Vaaran tunnusnumero	80 (syövyttävä aine) (1760) 90 (ympäristölle vaarallinen aine) (3082)

1.6 Raja-arvoja

Akuutin altistumisen raja-arvot

TEEL-arvot
(Temporary Emergency Exposure Limit, USA)

TEEL-1

emäksinen kupari(II)karbonaatti:
5,2 mg/m³ /60 min
2-aminoetanoli:
6 ppm (15 mg/m³) /60 min

TEEL-2	emäksinen kupari(II)karbonaatti: 45 mg/m ³ /60 min 2-aminoetanoli: 170 ppm (420 mg/m ³) /60 min
TEEL-3	emäksinen kupari(II)karbonaatti: 270 mg/m ³ /60 min 2-aminoetanoli: 1000 ppm (2500 mg/m ³) /60 min

Työhygieeniset raja-arvot

HTP (2016)
(työpaikan ilman haitalliseksi tunnettu pitoisuus)

kupari ja sen yhdisteet:
0,02 mg Cu/m³ /8 h (alveolijae)

2-aminoetanoli:
1 ppm (2,5 mg/m³) /8h
3 ppm (7,6 mg/m³) /15 min
huomautus (iho): imeytyy ihon kautta

Raja-arvojen määritelmät on esitetty [käyttäjän oppaassa](#) (kappale 1.6).

1.7 Käyttö

C-kyllästeitä käytetään Suomessa puutavaran teolliseen painekyllästystykseen hometta, lahosieniä ja hyönteisiä vastaan.

2 Terveysvaara

2.1 Välittömät vaikutukset

Emäksinen kupari(II)karbonaatti ei haihdu C-kyllästeliuksesta. Aminoetanolia sisältävien kyllästeiden höyry voi ärsyttää silmiä ja ylähengitysteitä.

Osa C-kyllästeistä on voimakkaasti emäksisiä (pH > 9). Emäksisen C-kyllästeliuksen roiske voi aiheuttaa silmässä vakavan syöpymävamman. Iholle roiskunut liuos voi syövyttää ihoa.

C-kyllästeliuksen nieleminen voi vaurioittaa ruuansulatuskanavaa aiheuttaen vatsakipua ja pahoinvointia.

2.2 Toistuvan altistumisen vaikutukset

Osa C-kyllästeistä sisältää ainesosia, jotka eläinkokeiden perusteella ovat lisääntymiselle vaarallisia (esim. boorihappo, tebukonatsoli, fenpropimorfi). Herkistäviä ainesosia (esim. propikonatsoli, polyetyleni-imiini) sisältävien C-kyllästeiden toistuva ihokosketus voi aiheuttaa allergista kosketusihottumaa.

3 Vaikutukset ympäristöön

Emäksinen kupari(II)karbonaatti on kyllästeliuksessa ionimuodossa. Maaperään päätyneet kupari-ionit sitoutuvat maaperän komponentteihin ja valtaosa kuparista pidättyy maan pintakerrokseen. Maaperän happamuus voi kuitenkin lisätä kuparin kulkeutuvuutta.

Vesistöön päätyneet kupari-ionit sitoutuvat luonnonveden sisältämiin mineraalihiukkasiin ja orgaanisiin yhdisteisiin ja/tai saostuvat niukkaliukoisina kuparisuoloina pohjasedimentteihin. Kupari-ionien sitoutuminen vähenee veden pH:n laskiessa. Simulaatiotestien perusteella vesistöön päätyneistä kupari-ioneista yli 70 % saostuu pohjasedimentteihin 28 päivän kuluessa.

Kupari on erittäin myrkyllistä vesieliöille. Sen akuutit LC50-arvot kalalle ovat 0,003-1 mg/l (96 h) ja akuutit EC50-arvot vesikirpulle 0,005-0,07 mg/l (48 h) ja levälle 0,04-0,4 mg/l (96 h). Kupari voi kertyä vesieliöihin.

C-kyllästeet luokitellaan ympäristölle vaarallisiksi kuparin vesieliömyrkyllisyyden perusteella. C-kyllästeet voivat sisältää myös muita vesieliöille myrkyllisiä ainesosia (mm. triatsolit).

4 Toiminta onnettomuustilanteissa

Palo- ja pelastushenkilöstö: TOKEVA Ohje T8a (Syövyttävät nesteet)

Varmista oma turvallisuutesi ennen kuin ryhdyt pelastustoimiin: käytä henkilönsuojaimia äläkä pelasta yksin.

4.1 Palo ja räjähdys

Tyhjennä vaara-alue ihmisistä ja estä alueelle pääsy. Siirrä C-kyllästesäiliöt vaara-alueelta, jos voit tehdä sen turvallisesti. Säiliöitä, joita ei voi siirtää, jäähdytetään vedellä.

C-kyllästeet eivät ole helposti syttyviä, mutta kuumentunut C-kyllästeliuos voi palaa. C-kyllästeliuksen palaessa muodostuu myrkyllisiä kaasuja (mm. typen oksidit). Käytä palon sammuttamiseen hiiliidioksidia, jauhetta, alkoholia kestävää vaahtoa tai sumusuihkua. Estä sammutusjätevesien pääsy viemäriin ja ympäristöön.

Käytä henkilönsuojaimina paloasua ja paineilmahengityslaitetta.

4.2 Vuoto ja valuma

Vaara-alueen arviointi

Eristä vuotaneen aineen välitön ympäristö.

Torjunta ja suojaus

Sulje vuoto ja rajoita vaara-alueelle pääsyä. Estä C-kyllästeen pääsy viemäriin ja leviäminen ympäristöön.

Käytä henkilönsuojaimina paloasua, suojakäsineitä, kasvojen suojainta sekä tarvittaessa roiske- tai nestetiivistä kemikaalisuojapukua (ks. kohta 5).

Alueen puhdistaminen

Vuotannut C-kylläste pumpataan suljettavaan säiliöön tai imeytetään hiekkaan tai muuhun imeytysaineeseen. Käytetty imeytysaine kerätään suljettavaan, merkittyyn astiaan. Saastunut maa voidaan kuoria.

4.3 Ensiapu

Hengitysteitse tapahtunut altistuminen

Jos hengitysteissä esiintyy ärsytysoireita, siirrä altistunut henkilö raittiiseen ilmaan. Ota yhteys lääkäriin, jos hengenahdistusta tai yleisoireita kehittyy.

Roiskeet silmään

Huuhtele silmää haalealla juoksevalla vedellä vähintään 15 minuuttia pitäen silmäluomia auki huuhtelun aikana. Estä huuhteluveden valuminen puhtaaseen silmään. Tämän jälkeen toimita potilas ensiapuasemalle lääkärin tutkimusta varten. Jatka huuhtelua matkalla hoitopaikkaan.

Ihokosketus

Huuhtele altistunut alue välittömästi runsaalla vedellä ja riisu likaantunut vaatetus. Jos iho on vaurioitunut, toimita potilas ensiapuasemalle lääkärin tutkimusta varten.

Suun kautta tapahtunut altistuminen

Älä anna mitään suun kautta, jos kyllästetty niellyt henkilö on tajuton tai kouristeleva. Jos altistunut henkilö on tajuissaan, auta häntä huuhtomaan suunsa ja anna 1-2 juomalasillista vettä. Toimita potilas välittömästi ensiapuasemalle lääkärin tutkimusta varten.

Lisäohjeita saa tarvittaessa yleisestä hätänumerosta puh. 112 ja Myrkytystietokeskuksesta puh. 09-471 977.

4.4 Lääkärin antama hoito

Hoito on oireenmukaista. Jos potilas on saanut roiskeita silmään, on varauduttava silmän syöpymisvammojen hoitoon. Ihovammoja hoidetaan palovammahoidon periaatteiden mukaisesti.

4.5 Jätteiden käsittely

C-kyllästejäte ja vuotojen puhdistuksessa syntyvä jäte ovat vaarallista jätettä (ongelmajäte). Jätteet toimitetaan hävitettäväksi vaarallisten jätteiden käsittelylaitokselle.

5 Käsittely ja varastointi

C-kyllästeluoista sisältävät säiliöt on merkittävä selvästi. Työskentelypisteen läheisyydessä tulee olla hätäsuihku ja silmienhuuhtelupaikka.

Henkilönsuojaimina tulee käyttää suojakäsineitä, suojalaseja tai kasvojen suojainta, suojavaatetusta ja tarvittaessa hengityksensuojainta. Käytä kasvojen suojainta, jos on kyllästeluoksen roiskevaara. Suojakäsineitä ja suojavaatetusta tulee käyttää myös vastakyllästetyn puun käsittelyssä. Hyviä materiaaleja henkilönsuojaimiin ovat mm. nitrili- ja butyylikumi. Hengityksensuojaimen suodatintyyppi (esim. A2) riippuu kyllästeen koostumuksesta. Varmista soveltuva suojain tuotteen valmistajalta.

Varastoi C-kyllästeet tiiviisti suljetuissa säiliöissä. Varastoi C-kylläste yli 0 °C:n lämpötilassa jäätymisestä aiheutuvan säiliöiden särkymsvaaran vuoksi. Varastoi erillään hapoista ja voimakkaita hapettimista. Eristä lämmönlähteistä.

C-kyllästeiden käsittelyä ja varastointia koskevat valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015) ja valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista (856/2012).

6 Kuljetusmääräyksiä

C-kyllästeen pakkaaminen sekä kolloidien ja säiliöiden merkinnät on tehtävä kuljetusmääräyksissä annettujen yksityiskohtaisten ohjeiden mukaisesti. Kuljetusluokitukset ja -merkinnät riippuvat kyllästeen koostumuksesta.

7 Kirjallisuus

European Chemicals Agency (ECHA). Biocidal Products Committee (BPC). [Opinion on the application for approval of the active substance: Propiconazole. Product type: 7](#). ECHA, 2014.

European Chemicals Agency (ECHA). Committee for Risk Assessment RAC. [Opinion proposing harmonised classification and labelling at EU level of copper\(II\) carbonate-copper\(II\) hydroxide \(1:1\)](#). ECHA, 2014.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1272/2008 ([CLP-asetus](#)).

Forsberg K ym. Quick Selection Guide to Chemical Protective Clothing. 6th ed. John Wiley & Sons, Inc., New Jersey, 2014.

[GESTIS Substance database](#). Institut für Arbeitsschutz der Deutschen Gesetzlichen Unfallversicherung (IFA), Deutschland, 2015.

[Kemikaalien ympäristötietorekisteri/Data bank of environmental properties of chemicals](#). Suomen ympäristökeskus, 2015.

[Kemikaalituoterekisteri](#). Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), 2015.

[Protective Action Criteria \(PAC\): Chemicals with AEGLs, ERPGs, & TEELs: Rev. 29 \(05/2016\)](#). Subcommittee on Consequence Assessment and Protective Actions (SCAPA), 2016.

Sosiaali- ja terveysministeriö. [HTP-arvot 2016](#). Sosiaali- ja terveysministeriö; Helsinki, 2016.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes). [Luettelo sallituista suojauskemikaaleista 1.6.2015](#). Tukes, 2015.

US EPA. [Aquatic Life Ambient Freshwater Criteria - Copper](#). US Environmental Protection Agency, 2007.

World Health Organization (WHO). [Environmental Health Criteria 200. Copper](#). WHO, 1998.

Tämä turvallisuusohje on tehty Sosiaali- ja terveysministeriön tuella

TÄRKEÄ HUOMAUTUS:

OVA-turvallisuusohjeet on laadittu asiantuntijaryhmässä, johon on kuulunut asiantuntijalaitosten, kemianteollisuuden sekä viranomaisten edustajia. Turvallisuusohjeiden ja käyttäjän oppaan sisältämät tiedot perustuvat laatimis- tai päivittämishetkellä käytettävissä olleeseen tietoon sekä tällöin voimassa olleisiin määräyksiin. OVA-ohjeita saa kopioida VAIN omaan käyttöön. OVA-ohjeita ei saa sellaisenaan käyttää tuoteselosteena tai käyttöturvallisuustiedotteena, niiden asemasta tai niiden liitteenä tai muuna vastaavana asiakirjana. Ohjeet laatinut asiantuntijaryhmä ja Työterveyslaitos eivät ole vastuussa tietojen perusteella tehdyistä toimenpiteistä.

[◀ OVA-etusivulle](#)

Päivitetty 06.11.2017

Näitä ohjeita kehitetään jatkuvasti ja kaikki palaute on tervetullutta. Lähetä [palautetta](#).

© [Työterveyslaitos](#)